

Nelelins Laikraštis
"LIETUVA"
 Ispūdas kas Petnycia Chicago, Ill.
 Prenumerata ant metų
 Amerikoj... \$2.00
 i Usmari... \$3.00
 "Lietuva" spaudina Kalgas, Konstitucijos ir Lietuvos draugijos leidiniai ir anglų kalba.
 Užrašant "Lietuvą" reikia draugai ir prenumeratą prisiūti. Prisiūdami patalpus adresuokite taip:
A. OLSZEWSKI,
 924 33rd St., Chicago, Ill.
 Sub-Station No. 60.

The Lithuanian Weekly
"LIETUVA"
 Published every Friday, at Chicago, Ill.
 Executes all kind of Job Printing and translating in Lithuanian, Polish and English languages.
 Subscription \$2.00 per year.
 All communications must be addressed to:
A. OLSZEWSKI,
 924 33rd St., Chicago, Ill.
 Sub-Station No. 60.

Nr. 30

CHICAGO, ILL., PETNYCIA, 27 Liepos (July) 1900 m.

Metas VIII

ENTERED AT THE CHICAGO, ILL. POST OFFICE AS SECOND CLASS MATTER.

Politiszkos žinios.

Sziaurini Amerika.

Amerikos republikoniskas randas teip kubieciais kaip ir wisam swietui priesz karz su Ispanija dawę pažadėjimą, kad Kubos sau ne pasilaikys, bet paliks ją liusa. Programe republikonų ir dabar yra kaip o wienas isz swarbiusiu mierių partijos— pripažinti liuosybę tai nuo ispanijonų paweržtai salai. Tuom tarpu rando tarnų apdirbdame programe tiesų Kubai, lyg yla isz maizso, iszlenda tikri mieriai Amerikos rando, kurie parodo, jog Washingtono waldžios ypatiszka, tikrai amerikoniszka su patizka turai apie Kubos liuosybę. Pagal rando programą: Amerika laikys ant Kubos sawo kariaunų twirtynę; uždrausta Kubai da ryti sutarimus su kitoms wieszpatiszka, užrubežnius salos reikalus prižiūrs Washingtono waldžios. Uždrausta Kubai westi kares, daryti skolas; prižiūrėjimą išdo paima prezidento paskirti wirszininkai, nors jie, kaip iki szioł pasirodė, kaslink teisingumo, stowi net užpakalių pagarsėjusį swiete ispaniszkaų urėdinkų. Tokių tai mat tikrai amerikoniszka liuosybę rengiasi pripažinti Kubai prezidentas McKinley, teip nori iszpildyti sawo duotus kubieciais ir wisam swietui pažadėjimus, arba kitaip sakant, stengiasi sulaužyti duotus sawo paties pažadėjimus. Daug didesnę liuosybę turi jak angliszkos kolonijos. Nėžingėdu todėl, jeigu dabar mažai ant swieto yra lengwatikių, kurie tikėty Amerikos pasigirymams ir pažadėjimams; teisingumui urėdinkų jau seniai paliowė tikėjė.

Ant Filipinų salų karz traukiasi sawo keliu, filipinieciai, matomai; mažai gero laukia nuo prezidento pažadėjimų ir jiems ne tiki. Susirėmimai tarp amerikonių ir filipiniečių wis nuolatini atsitinka. Pagal oficaliszkas žinias, pereitą sawaitę 200 filipiniečių likosi užmūstyti, o tik 130 pasidawė amerikonomams. Tas aisziskai rodo, kad filipiniečiai didesni turi užsitikėjimą ant sawo ginklų negu ant Amerikos rando teisingumo ir malonės. Dabar amerikonių uždėmė pasinaudoti isz laikomos nelaiswė Aguinado motinos ant patraukimo szito swarbiausio pasikėlimo palaikytojo i amerikonių pusę. Per tarpinikystę Aguinado motinos amerikonių nutarė perduoti jam paskutinę prezidento proklamaciją, kurioje žada atleidimą kalčzių wiesiems pasikėlimams, kurie padė ginklus ir pasiduos amerikonomams. Mat amerikoniškiems jenerolams rodo, kad Aguinado nieko nežino apie tokį prezidento McKinley malonę ir kaip tik apie tai dainos, tai tuojau isz to pasinaudos. Tarnub wienok Aguinado gerai žino apie jurtį proklamaciją, tik jį ne laiko už atakanczių, jeigu ne nori pasiduoti. Kadangi dabar amerikoniams neatbūtinai reikalinga kariauna Chinuose, o jos nėra isz kar paimti, tai Washingtono waldžios labiau negu Aguinado geidžia pasiliowimo karz ant Filipinų.

Rytini Azija.

Kaip yra isz tikro Chinuose, to dabar ne galima žinoti. Angliszki laikraščiai pirmiausiai pagarsino, kad pulkas ginkluotų chiniečių isz Mandžurijos perėjo Maskolijos rubežį ir pradėjo bombarduoti miestą Blagowieszczensk, Amuro apskrityj ir buk tą miestą paėmė. Kaszakai dabojanti dirbama maskolijos gele-

žinkelio liniją per Mandžuriją ir portą Arthuro, teipogi inžinieriai ir darbininkai dirbanti tą kelią, likosi arba iszskersti arba iszwyti per rubežį. Kad chiniečiai isiworžė i Maskoliją, tą patwirtina ir maskoliszko rando žinios, bet jos užgina paskalą apie paėmimą Blagowieszczensko. Pagal maskoliszko rando garsinamas žinias, isiworžė i maskolizskas waldybas chiniečiai, likosi sumusėti ir perwytį atgal per rubežį. Tie pats angliszki laikraščiai pagarsino, buk Maskolija praszalino chiniszka pasiuntinį isz Peterburgo ir buk apgarsino wienok Maskolija pagarsino Sibiriją, Semirecziją ir Turkestaną ant kariszko padėjimo, suszaukė po ginklu wisus tinkanczių kariaunų gywentojus. Tokiu budu Sibirijoje, Semireczijoje ir Turkestane turi jį 360000 kareiwų. Kariauna stowinti Sibirijoje gal but apwersta ant karz su kariaunų, bet ant nušizmo chiniečių užpuolimo ant Turkestano Maskolija turėjo czia užtektinai pajiegy. Jeigu wienok ir tas sawo waldybas jį pagarsino ant kariszko padėjimo, tai turbūt, apat Chinų kiki-szia susitikti ir su kitais sawo mierių stabdytojais; tokiais gi czia dadesn liuosybę turi jak angliszkos kolonijos. Nėžingėdu todėl, jeigu dabar mažai ant swieto yra lengwatikių, kurie tikėty Amerikos pasigirymams ir pažadėjimams; teisingumui urėdinkų jau seniai paliowė tikėjė.

Wokietijos randas rods ne iszwijo dar chiniszko ambasadoriaus, bet jam uždraudė pasinaudoti isz telegrafo ant siuntinėjimo zenklintų paslapty telegramų. Chinizskas ambasadorius ne padėlė protesto priesz tokį Wokietijos rando padawadyjimų. Apsigwengę Wokietijoje chiniečiai isziskraustė i kitas krasztus.

Ar Chinų sostipilę, mieste Pekine, likosi iszskersti europiečiai ir swietimj krasztų pasiuntiniai arba ambasadoriai, to nieks ne gal žinoti. Amerikos randas, newa ant sawo užklauso, gawo nuo sawo ambasadoriaus atsakymp, kad europiečiai ir wi ambasadoriai, iszėmus wokiszko, 18 d. liepos Pekine buvo gywi ir sweiki. Atsakymas tas, atsiustas per telegrafą, buvo raszytas paslapty, Amerikos rando wartojam raszta, bet ant telegramo ne buvo dienos, kada jis būwo raszytas. Amerikos randas laiko telegramą už teisingą ir tiki, kad Pekine ambasadoriai yra sweiki, kad jų neiszpjowė chiniečiai, tam tiki ir Prancuzijos randas, bet už tai lygiai Maskolijoj ir Anglijoj laiko tą telegramą už naują chiniečių komediją ant monyjiomo akių europieciais. Gal but, kad tai yra koks senas Amerikos ambasadoriaus telegramas, chiniszkaų urėdinkų sulaikymas, parasztytas taisyk, kada ambasadoriai buvo dar sweiki; gal but teipogi, kad po iszskerdimui ambasadorių, chinieciais, pateko paslapty amerikoniszko rando alfabetas ir isz to chiniečiai pasinaudojo ant paraszymo newa nuo Amerikos ambasadoriaus telegramo. Kaip yra isztikro Pekine, nieks dabar teisybės nežino.

Nuo Tien Tsin chiniečiai sujungty swietimj krasztų kariaunų likosi nuwyti ir wisas kelias tarp Taku ir Tien Tsin yra liuosas nuo chiniečių. Už kokių dwiejų, trijų sawwaiczų atplauks isz Europos daugias kariaunos, tasyk

bus czia su wiszmu 100000 europiszkos kariaunos, ko užteks ne tik ant iszliuosawimo ambasadorių, bet ir ant suwaldymo bokserų pasikėlimo. Amerikonai norėty, kad dabar europiszka kariauna trauktų ant Pekino, bet ant to nesutinka kitos wieszpatiszta. Ne buvo sutikimo tarp wieszpatiszių kaslink pawedimowadystės ant sujungty europiezių kariaunų: anglioniai norėjo sawo jenerolą primesti, bet kad tie nesumaniausiai pasirodė Afrikoj, tai kiti krasztai ant to nesutiko; amerikonių tiek proto turėjo, kad nē nesulė sawo jenerolą su Chiniais. Maskolizskas priimti prancuzų, bet ant galowisi sutiko už wadową priimti garsų maskoliszka jenerolą Grodekową. Tas likosi caro pasidalytas ir iszskeliawo jau isz Maskolijos. Kalba ant susinesimų tarp wisokių wieszpatiszių kariaunų priimta prancuziszka.

Pas traukus isz Kantonė garsiam Li Hung Czangui, maizsai užimė ir pietinėse Chinų wincijose. Li Hung Czang iszskeliawo i Pekiną, bet kaip dabar sakto, jis apsiwtos Nankine. Isz Czi Fu sujungtos amerikoniszkos ir anglizskos kariaunos dals su wisu iszwijo chinieciais, amerikonomams pateko 8 chinizskos kanuolės.

Kad kaslink tolesio likimo Chinų tarp wieszpatiszių nėra wienybės, tai matyt jau dabar. Amerika, dėl silpnumo sawo pajiegy negalėdama atsakanczių naudoties isz padalinimo Chinų, nenorėty daleisti dalinimo, bet jeigu kitos dratusnės wieszpatiszės nuspręs kitai, ne paisys ant Amerikos prieszatarawimo. Chinų ciecorius pirmiaus atsiszaukė i Prancuziją praszdamas pagalbos prie sutaikymo Chinų su kitoms wieszpatiszėms, bet atsiszkus Prancuzijai, su tokiu jau praszymu atsielpė i prezidentą McKinley. Nežinia, kokiū budu Amerika galės pagalbeti? Tuom tarpu, kaip ženklo gero noro, prezidentas McKinley reikalauja, idant swietimi ambasadoriai butų pergabenti i miestus, kur yra swietimj krasztų kariauna.

Karė Afrikoj.

Kaip padawda paskutiniai telegramai lordo Roberts, aplinkinėse Pretorijos užimė smarkus muszai tarp anglizskos kariaunos ir burų. Burų isz mūzj wėdė patisi prezidentas Krueger. Burų skaitlių padawda ant 15000 žmonių. Pagal tą raportą, anglioniai wisus muszų burų updoliuami. Nežinia wienok, ar ant pasibaigė muszai, ar anglionai numazė wien burų užpuolimą ant sawo szonų. Po Middelburg, kaip padawda isz Lorenzo Marquez, buwo teipogi smarkus muszai, kur riasi ne žinia dar kaip pasibaigė. Paskutinėse dienose ir Oranijoj buvo teipogi smarkus muszai tarp burų wėdamų jenerolo de Wett ir anglionų wėdamų jenerolo Ballero. Rods ant lauko mažesnės burų pajiegos likosi muszumtos, bet jas apsiawiti anglionams nepasisekė: burai prasinuzė per anglionų eiles ir nutraukė i siaurais ant susiliejimo su pajiegos jenerolo Bothos.

Wokiszki oficalai, isziusti ant prižiūrėjimo kare, dabar sugrįžė i Wokietiją, labai apszaltai stato burų wadową Bothą. Jie sakto, kad jeigu Botha butų isz pradžių būwęs wisu burų pajiegy wadowu, wietoj mažai isz mananczių Jouberto ir Cronjes, tai ne tik miestai Ladysmith ir Kimberley butų burų rankose, bet wis karz kitaip atsikreipusi. Botha ir dabar pasekmin-

gai ginasi priesz dwideszintis kartų skaitlingos angliszka kariaunų ir wis dar nieks pirm laiko ne gali pasakyti, kaip karz gali pasibaigti. Iki szioł pietinėj Afrikoj anglionai nužudė su wiszmu 48000 kareiwų, taigi daugias negu dusyk tiek, kiek yra kariaujančių burų.

Burai gywenanti anglizskose waldybose, ant sawo susirinkimo nutarė reikalauti nuo Anglijos pripažinimo neprigulmystės Transwaliaus ir Oranijos republikų, kitaip gaudina Angliją nekada nesiliaujančiais maizsais pietinėj Afrikoj.

Pulkaunįkui Wilcocksui ant galo pasisekė prisigriebti i miestą Kumasi ir iszliuosuoti jį nuo pasikėlusių negrų apgulimo. Pasikėlimas wienok wisgi iki szioł nwdyatas; ant suwaldymo jo per mažai czia anglizskos kariaunos.

Turkija.

Angliszki laikraščiai garsina, buk Turkija rengiasi sekti Chinų pawekslę ir iszwyti wisus swetimtauczius. Tie pats laikraščiai twirtina, buk sultanas prišakė wiesiems turkams net gywenantiems swetimuose krasztuose grįžti i tėwyne ir stoti i kariauną. Turkijos randas wienok ginasi ir sako, kad tuos paskalus tyczia i swietą leidžia armenieciai, kurie nori sumadinti užsitikėjimą kitų krasztų Turkijai. Gal but, kad ne wiskas yra teisybė, ką apie Turkiją raszo swietimj laikraščiai, bet jeigu wisos didesnės Europos tautos iszpainios i karz su Chiniais, arba jeigu, besidalydamos Chiniais, tarp saws susimusztų, Turkija be abejones pasistengtų iszliuosuoti isz neprasztyto globos Europos tautų.

Serbijos karalius susiziedawo su turtinga naszle Maszyn.

Widurinė ir Pietinė Amerika.

Randas republikos Nicaraguos atsisakė imti dalywumą suszauktame i Meksiką, su pritarimu Sziaurinės Amerikos, kongrese wisos Amerikos wieszpatiszių. Rewolucija republikoj Kolumbija wis žymiaus ima wiszų ant prezidento rando. Rewolucionieriai užėmė miestą Panamą, rando kariauna isz czia pabėgo i miestą Colon. Po kruwinam muszui 16 d. liepos rewolucionieriai užėmė ir miestą Colon. Miestas Sabanilla, kur pasiepė rando kariauna, yra rewolucionierų apgultas.

Isz Lietuwos.

Isz Dzukijos.

Dzukijoje mažai yra prasiplatę lietuwiszki raszta; knigas ir laikraščius retai kas skaito, nes labai sunkus pargabenimas; ale dabar kaskart dažnai neszikai j musų szalį atsilanko ir sziek tiek nutildo musų reikalus.

Seinų vyskupas Baranaukas yra laikomas wisų kaip netaktizskas žmogus rundyjiame wyskupystės. Argi taktizskas tai daiktas iszdawimas cirkulioriaus, kad nedėlioms ir szewtomis dienomis po sumsi priesz pamokslus skaitomos butų ir lenkiszkos Ewangelijos wisose lietuwiszkose parapijose Seinų wyskupystės?

Jeigu Lietuwoje reikia kunigams skaityti priesz pamokslą lenkiszka Ewangeliją, tai teisybė reikalauja, kad wyskupas iszduoty kitą cirkuliarij ir palieptų wisos Mozurijos kunigams skaityti priesz pamokslą lietuwiszka Ewangeliją, nes Mozurijoje Seinų wyskupystės yra gana daug lietuwių. Ale padziureime, ar Seinų wyskupas tai padarys?

Matyt, kad gadynė wysk. Baranauko labai yra panaszai ant gadynės wysk. Straszinskio, kuris prisakė, kad wisose Lietuwos bažnyčiose giedojimai ir pamokslai butų lenkiszki, o kunigus mozurus, numokanczius lietuwiszkai, siuntė i Lietuwą, kad jie wisus lietuwių perwerstų i lenkus ir kunigus lietuwių kilnojo i Mozuriją, kad szie užmirsztų sawo prigimtą lietuwiszka kalbą. Jeigu wysk. Straszinskas teip darė, tai nieko nėra dywino, nes buwo tai lenkų szowinistas ir polionizatorius, ale jeigu teip daro wysk. Baranaukas, tomatitis, tai isz to wisu nusidwyja i kitas dalykas yra, kurj noriu czie pažymėti, kad wysk. Baranaukas prisilaiko senowiszkos wysk. Straszinskio ir Wierzbowskio politikos ir lietuwių — kunigų, tėwynainius, guja i Mozuriją. Kunigas, nukeltas i swietimą szalį, atsitolina nuo lietuwiszko judėjimo ir ne gali nwdingai darbuotis ant labo tėwynės.

Lenkai sawo laikraščiuose aimanauja, kad juos labai persėkioja Prusuose hekatistai. Teisybė, Prusuose yra Wolfai, von Podbielskiai, ale ir mes sawo Lietuwoje turime dar arszesniaus hekatistus pawidale Wolf-Wiszniewkio ir kitų, kurie paporka dydburnius, dydus ir kacapus, kad szie keltų waidus musų bažnyčiose — Diewo namuose! Wiename susijėime teko man iszskalbėti su tulu lenkų szowinistai, ant waidus tarp lietuwių ir lenkų; žinia, szowinistas kalbėjo, kaip jam rodėsi; tarp kitų dalykų jis man papasakojo, buk lenkai buwo susitarę uždėti Tildėje naują lietuwiszka laikrasztį su pakraipa tiems prielankiai; ant uždėjimo laikrasztio jau buwė net ir pinigai parupinti, ale tas jų geras noras neįwykęs newa isz to priedasties, kad musų wyskupai atsisakė nuo rėmimo to laikrasztio. Iszties, tikrai "meszkos priestarnawimas" butų tas laikrasztis. Jeigu lenkų szowinistai nori uždėti naują lietuwiszka laikrasztį Tildėje su pakraipa sau prielankiai, tai tegul sau deda ir tegul sau wieni skaito.

Varpas.

Iszdegė miestelis Merez.

Wilniaus gubernijoj, Trakų pawietijj, iszdegė miestelis Merez, wienas isz seniausių Lietuwos miestų. Gywentojai per tai ne teko nē turtų, nē pastogės. Miestas Merez yra ant Nemuno, 100 wiorstų nuo Wilniaus, o 75 wiorstai nuo Garto. Jis pagarsėjas yra Lietuwos istorijoj.

Negywelis.

7 d. berželio, ant Peterburgo-Wirbaliaus geležinkelio linijos, tarp stacijų Žaslių ir Jewjes rado kurį jauno wyryszkio su nupjauta galwa, kuri gulėjo toliaus nuo kuno. Netoli geležinkelio, Jewjos girioj, rado ant medžio pakabiną sernėgą, matomai to negywelio, kadangi ta sernėgė isz tokios jau kelinbės, isz kokios pasutos kelinės rastos ant negywelio. Kiszieniję sernėgos buwo tryse dokumentai apie tarnystę, mokyklų paliudyjimas iszduotas aptiekos pagalbininkui Juozui Linkewycziui, kurisai, kaip matyti isz dokumentų, iki 7 d. wasario tarnawo aptiekioj Omelinskio mieste Usmaniję, Tambowo gubernijoj. Toj pacioj girioj, kur rado sernėgą, ap linkiniai ukinikai rado dwi premijines maskoliszko izdo procentines popieras po 225 rubl. kiekvieną. Maszinistas trukio N. I. papasakojo, jog nepažinistamas jam jaunas wyryszkis, priesz bė-

gantį trukį padėjo galwą ant kelio ir trukio ratai nupjowė jam galwą. Užweizėtojas gi geležinkelio stacijos ir aplinkiniai ukinikai pasakoja, kad minėtas patzudys pasirodė dwi dieni pirm nušizdymo ant geležinkelio stacijos ir paskui walkiojosi po aplinkines. Kaip paskui pasirodė, patzudys yra Juozas Linkewyczius; paėjo isz Kauno gubernijos, Reseinių pawieczio, Pagedarių kaimo. Kokia priedastis priwėdė jį prie patzudystės, nežinia, kad ne stoka pinigų, galima spręsti jau isz to, kad girioj rado Linkewyczius pamestas kelis szimtus rublių wertės procentinius premijinius bondus.

Ledai.

2 d. liepos, ties Warena, Wilniaus gubernijoj, užkilusi smarki audra su ledais, ne mažai blėdies pridirbo. Ledai puolė balandžio kiauszinio didumo ir užkenkė jawams ant laukų. Kaime Ozorkuose perkunas trenkė i wieno ukininko klouną ir jį uždegė; nuo to ugnis iszsiplatino ant klounų kaimynų. Sudėgė trys klounai.

Ledai ne mažai blėdies pridirbo aplinkinėse Zukowiczios, Slonimo pawietijj, Garto gub. Ledai iszmuszė laukus, nudawė waisius sodų medžių.

Nuszowė.

Iz Insruczijo (Prusų Lietuwoj) kalėjimo pabėgo nusikaltėlis lietuwis Palapis ir slapstėsi gana ilgai po aplinkines girias. Prišigriebė paskui i Ragalinės girias, kur, užtikęs pabėgėlių girių užweizėtojas, nuszowė.

Isz miesto Wilniaus.

Wilniaus miesto roda pagarsininkimą aukų ant pagarinimo maskolijj: ant paminklo garziam kraujageriui Saworowui ir ant pastatymo teipogi paminklo mieste Woroneže maskolizskam rasztininkui ir dainiui Nikitinui. Kad tai Wilniaus miesto roda, susidedanti daugunų isz lietuwių (nors sulenkėjusių) užsimanų rinkti aukas ant pagarinimo Lietuwos didžiunų, ant pastatymo jiems paminklų, tasyk isztikro galima but jį pagirti; dabar gi jį, garbindama wien maskolius ir ant to rinkdama aukas Lietuwoj, užsielpino, ant kuo didžiausios paniekos.

Wilniuje pradėjo statyti specializską triobą ant patalpimino moterizskos gimnazijos. Mokslinio apkekrizio wirszininkas atsielpė teipogi i miesto rodą su praszymu duoti atsakanti pliačių ant pastatymo triobos patalpiniui realizkos mokyklos. Dabar toje mokykla telpa pasandytuose namuose, bet kad tas ne paranku, tai mokslinio apskriczio užweizėtojas ketina pastatyti specializską triobą ant patalpimino mokyklos.

Iz Werky (netoli Wilniaus) paczto pawogė 600 rublių pinigais, už kelis szimtus rublių markų ir wisus atėjusius laiszkus ir siuntinius. Nužiari rasztinink Wilniaus kariszko naczelniko Anochina, kuris prapuolė.

Netik Amerikoj laikraščiai prowėjosi, tas pats yra i musų tėwynės sostipilę Wilnių. Wilniaus jeneral-gubernatoriaus laikrasztio, "Wilensko Wiestniko" redaktorius, neužkędamas sawo prieszo, redaktoriaus neprigulmango laikrasztio "Sewero Zapadnoje Slowo", wisap paskutinį iszneikino. Tas pareikalawo atszaukimo, bet kad Trockio tarnas ne iszspildė, likosi apskustas i sudp. Kaszin ar ir nuo sudo busmės iszliuosuos apskustą jo ponas, jenerolas Trockys.

Welniai ar dwiasios Lietuwiszkae Minske.

Daug triukšmo padarė czia apsirėszkimas welnių ar dwasių wienuose namuose ant Liudament ul. Pirmiausiai tuose namuose iszskatė wili langai. Namų sawininkas nužiūrėjo sawo kaimyną, bet kaltės jo neįstengė darodyti. Po tam ant tulo laiko wisas nutilo, bet sztai neseniai po miestą praplioto žinia, kad tuos namus apgyweno dwiasios ir todėl isz jų gywiejie turėjo persikelti kitur. Mėbeliai ir wisoki daiktai waikszečioja ir laksto po kamparius. Paszaukė policijj, bet tojė, nors sargiai daboja namus, nieko su-sekti, pagauti dwasių ne įstengia. Ką tik idėti i langus stiklai, pastatyty prie jų policijantų akys iszskatė, bet ne galima buwo užtėmyti, kas juos iszdaudė. Priesz tuos namus renkasi pulkai žmonių bet i widų nieks ne drysta jėiti. Be abejonės yra czia kokios gywųjų ezukos, bet kas jas daro, iki szioł ne pasisekė surasti.

Isz Wilniaus gubernijos.

Nors isz pawasario, dėl stokos lytuas, Wilniaus gubernijoj dirwos ir piewos iszrodė labai prastai, bet, užstoję berželio mėnesij lytus pataisė sziek tiek wasarąjus ir piewas. Rogiai rods maži ir reti, bet yra wilitis, kad grūdai bus stambus. Ypac žymiai pataisė jawai Szwentenų, Trakų ir Wilniaus pawiecziuose. Sodu wiesių surinks szimet ne mažai, ypac krauszes gerai užderejo.

Darbininkai kertanti medžius giriose maskoliaus Olsufiejewo prigaudė diktai mažų wilkyzių, kuriuos pardawinėja po 50 kap.—1 rubl. už wieną. Pirkėjų ant jų gywulių ne trauksa.

Iz Btatanų, Peterburgo gubernijoj, atkako 19 metų bajorė Radzewyczienė i Wilnių ir užsimanė apwaiszečioiti Christaus kaneczijų kopieczias Kalwarijoj, netoli Wilniaus. Atkako ji i kaimą Baltupių ir isz czia pėkszečia nuėjo i Kalwariją. Kada ji pri-siartinio prie teip wadinamo Kedry kalno, ant jos užpuolė pulkas elgetų, kurių Kalwarijoj, kaipo stebuklingų wietoj, niekada ne trauksa; suriszo rankas, kijas ir akis ir isz kiesznių iszėmė wisą, ką tik rador aukstinį laikrodėlį ir 25 rubl. pinigų, atėmė dangtį (parasolį), pirztnies, nuawė ir czewerykus. Moterizskė, iszliuosawus isz raszczijų, pasiskundė Wilniaus pawieczio wirszininkui, kuris suarsztawo wisus Kalwarijoj sėdinczius elgetas. Radzewyczienė pažino tarp suarsztuotų Linkewyczių ir Kaupę, kurie pirmiausiai ant jos užpuolė ir rasziojo rankas ir kijas. Pawogtų daiktų wienok pas juos policija ne rudo. Mat i stebuklingas wietas renkasi elgetaujanti dykaduoniai ne wien ant maldos, bet prie progos bando ir plėszimų.

29 d. berželio plėszikai atsilankė i kaimą Bistricę, Wilniaus paw., isiworžė i kromelį žydo Berkos Lipkawicziaus ir paszlawė 80 rubl. gatawais pinigais, ant 200 rubl. wekselių, ant 30 rubl. abligų ir wisokių taworų už 300 rubl. Wagilių jų iki szioł ne sugawo.

3 d. liepos, laike audros, kaimė Padkamarnikiuose, Rudamino walskaczių, perkunas užmuszė dirbanczius ant lauko brolius Baltromiejų ir Stanislawą Zareckjus.

Tame jau Rudamino walszczu-je 29 d. berželio ledai iszmuszė laukus kaimo Podgorna. Blėdų jų padarytą skaito ant 1000 rubl. Jawai ant ploto 30 desiatinų su wisų lėdų iszmuszti.

Zemdarbystės mokyklos Kauno gubernijoje.

Wilniaus mokslo inspekcijos uždėjęs uždavinį ne seniai po Kauno guberniją ant iziurino, kur yra reikalingiausia ir kur parankiausia Kauno gubernijoje parengti specializacijas žemdarbystės mokyklas ant iziurino teritorijai ukinčių geresnio ūkio vedimo būdo negu dabartinis, kuris ne daug ukinčiams naudos atgaben. Ką ištyrė mokslo inspekcijos uždėjęs, ne žinia, bet išreikškimą savo pažinčių kas link to dalyko jis nusiuntė apšvietimo ministeriui.

Ypatyska prova.

Prūsų Lietuvoje, mieste Insutų sudas neseniai perkatinėjo žingėdiją prova, ne paprastą teipogi išdardę nusprendim. Apiegi buvę stalioriai Grassow ir redaktoriai isiezuancio Gumbinij laikraščio "Preuss. Lithauische Ztg." už patalpinimą apgarsinimo su nužirėjimu, buk Grassowienė yra padėjęs ir nuodintoja. Apgarsinimą tą padavę jį locius vyras. Sudas ra do jį kaltu ir nusprendė ant pėsės metų kalėjimo, ant laikraščio gi redaktoriaus uždėjo tik 5 markes (vieną doliarį) būsmeš.

Isz Glasgovo, Szkotijoj.

1 d. liepos czianykasztė lietuviska "Szwiesos" draugystė parėngė susirinkimą su prakalboms. Kalbėtojai Dilbukas ir S'rwidas skundėsi, kad mūsų organizacija silpnai stovi, kadangi truksta jėgų, mylinčių savo brolius wadowų. Atsardę czia wadowai iszikraustė į kitas swieto szalis gurdėsus duonos įieszkodami, o mus apledo, palikė ant Diewo malonės. P. Labedis, tą patvirtindamas, priminė apie p. Montvilą, kuris buvo pirmutiniu "Szwiesos" draugystės įteigtuoliu, bet paskui netik patis mus apledo, bet isiegiuono ir mus ant kankintinių naudos sudėtas aukas ir jų iki szio ne matėme pakwituotų wisiuomenės iszrinkto komiteto, isz komitatu, kad mūsų sudėtos aukos komitetui iki szio nepriduotos, nors ant to buvo gana laiko. Jeigu panasziai elgiasi tamsūs, tą galima dar iszieisinti, kadangi tokiame truksta supratimo, jog ne geras daro, uždikimo gi atidawimo komitetui mūsų sudėtą auką jau tuom iszieisinti ne galima, kadangi wadowai turi geriaus numanyti, kas yra gero ir kas blogo. Szkotijos lietuviu daro augęszciaus galeit pasikelti, jeigu butų czia geri pamokintojai ir wadowai.

Pasitraukus isz Szkotijos kunęgi Warnagryui, mes iki szio lietuvisko kunęgo ne turime, nors prasliuko jau su wirszum puse metų. Nors wienok mes ir apieisti wadowų, bet darbuojamės, kaip mokame ir kaip iszaglime. Glasgowe ne seniai atidarė lietuviu dvi rubų dirbtuws ir wieną walgomų daiktų pardawinięzią.

G.

Isz Amerikos.

Karscziai ir stoka tytaus.

Los Angeles, CAL. Aplinkinėse ezito miesto, teip kaip ir wiozo bewiek Californijoj ir Arizonoj, neiszpaskykti karscziai ir sausmetis, kurie ypacz pietinėj Arizonoj daug bledies pridirbo. Piewos ir dirwos iszdege, gywuoliams truksta maisto. Wandens iszdziauwo ne tik kanaluose, upese, bet net szuliniuose. Naminiai galwiji, dėl stokos wandens ir maisto, gaisztą tukstanziais; pawiecziuose Pima, Pinet, Santa Cruz, Yoma ir Cochise ne daug jau jų te liko.

Skaitlius atetwin.

Pagal Amerikos rando pagarsintas žinias, pasibaigusiose metuose (Amerikos randas skaito metus nuo 1 d. liepos iki tokiame jau laikui kitų metų) i Ameriką atkako isz wiso 448551 ateitwys, pernai gi tik 311715, o użpurnai 229299. Skaitlių atkakusiu pasibaigusiose metuose perėjo tik skaitlius atkakusiu 1892m., kada, pagal rando raportą, atkako 502917 swetimų ateitwų.

Welapie Andree.

Kaip paduoda isz Fort Williams, Kanadoj, Indijonai Hudson Bay Co. pereitame pawasaryj ant wakarinio kranto James użlajos rado daug wisokių daiktų liekanų ir du negywėliu ir tre czia mirszanti, kuri-ai nors kalbėjo, bet jo kalbos indijonai ne suprato; tik žino, kad tai ne buwo angliszka. Mena, kad tai turėjo but Andree ir du jo draugai, kurie trys metai atgal iszlėkė ant orlawio prie sziaurinio žemės poliaus ir prapuolė.

Badas tarp indijonų.

Phoenix, ARIZ. Indijonai Pima giminės, gywenanti ant Sacaton rezervacijos, kenzia bada. Dėl stokos lytaus, saulės spinduliai iszdeginio dirwas ir piewas, dėl stokos paszaro iszagiszo didesnę dalis naminių gywulių. Jeigu randas greitai ne suszels baduojanczią, atseis wisiems badu iszmirti.

Karscziai.

Pereita sanwaite Chicagoj buwo gana wesi, bet užtai sztezuose prie Atlantiko buwo nepakenčiamie karscziai. New Yorko wieną tik 18 d. liepos 80 žmonių tapo saulės spindulių użgautų, isz kurių 40 pasimūrė. Sziloms buwo 95° pagal Fahrenheitą ir taiszeze lyj. Teip jau dideli karscziai buwo ir Philadelphiaj, kur 18 d. liepos iki pietų nuo karsczio pasimūrė 8 žmonės; ligonbucziui pilni serganczių.

Nežinoma limpanti liga.

New Orleans, LA. Louisianos swelkatos użweizda garsina, kad miestelyj Caldwell Parish apsi reiszė kokia nauja limpanti liga, kuri paprastai pasibaigia mirczia apsigusiu. Iki szio jau pasimūrė nuo jos 40 žmonių, daugiausiai negrų. Isz New Orleanso iszkeliawo daktarai tirinėti tą naują apidimę.

Sumusze Chinieczius.

Carterville, ILL. Pagarsinus laikraszcziams apie iszskerdimą amerikonų Pekine, czianykszcziai gywentojai, negalėdami pasiekti tikrų kaltinių, użimanė užtai nubasti czia gywenanczius Chinieczius. Pulkas amerikonų użpuolė ant dwiejų chiniezių skalbinięzių ir jias iszgriowė. Chinieczius butų gal patempę, jeigu ant jų gelbėjimo ne būtų atbėgusi policija. Cartervillecziai, nors girsiasi sawo apsiwietimu, bet isztikro parodė, kad jų doriszkas supratimas ne daug augęszciaus pakilęs negu pas nuožmius Chinų bokserius.

Rauples tarp aukso įieszkotojų. Alaskoj, tarp aukso įieszkotojų Nome apskritijj smarkiai siauczia rauplės. Nome parengtame lidigobutyj nėra wietos ant patalpinimo wisų apsigusiu. Waldzios ir daktarai wisą daro, ką tik galima ant sumažinimo epidemijos, bet tas iki szio ne pasisekė. Nuo rauplių labai didelis apsigusiu nuozintis mirzta.

Perkunas trenke in bažnycią. CLEVELAND, OH. Netoli nuo czia, mieste Chatfield perkunas trenkė į bažnycią, kur buwo daug žmonių susirinkę ant laidojimo diemaldystos. Prie to wiena moteriszkė likosi perkuno mirtinai użgauta, sunkias ir legwias użgautų yra 25 ypatos.

Netalmės ant geležinkelio. New York. Ant wirszutino geležinkelio 5 ave. Brooklynose susimuszė du prieszais bėgantie pilni žmonių trukiai. Prie to wiena žmogysta likosi użmuszta. Sudeistę gi yra daug. Persigandusios moterys per langus mėtė ant ulyczios sawo waikus.

John-Town, PA. Ant czianykszczios geležinkelio stacijs susirinko apie 2500 žmonių besiręgiaczių wazuoti ant pikniko. Kada piknikininkai pradėjo sėsti ir trukį ir dalis jų susirinko ant kelio szėnių, atbėgo taworinis trukis tiesiog į pulką stowinczių ant szėnių žmonių. Isz jų 6 liko iki labai sunkiai sumankyti, o isz jų du mirtinai. Lengwius użgautų yra net kelios deszimtys žmonių. Sunkias użgautus nugabeno į ligonbuczius.

Prekė pinigų.

Ruskas rublis po.....52fc Prusizkos markės po.....24fc Prie kiekwieno pinigų siuntinio reikia pridėti 80c ant paczo kasztų.

Isz darbo lauko.

SHARON, PA. Bus czia pastatytos didelės alaus leidinięzios.

PETERSON, N. Y. Czianyszcziai szilkų dirbtuwių audėjai pakėlė sztraiką.

WHEELING, W. VA. Darbininkai La Belle Iron & Steel Co. dirbtuwių pakėlė sztraiką.

DEFEW. Darbai eina czia prastai, dirbtuws likosi uždaryti ir per tai daug darbinįjų yra be darbo.

DETROIT, MICH. Likosi uždarytos czianyszczias wagonų dirbtuws ir per tai 4000 darbinįjų ne teko darbo.

SHERODSVILLE, OH. Czianyszczios anglių kastyne, kur nuo seniai jau nedirbo, praszėdjo darbai.

GREENBURG, PA. Sztraikai darbinįjų Claridge anglių kastyne pasibaigė; darbininkai sugrįžo prie darbo.

TONAWANDA, N. Y. Darbai eina czia gerai. Lentų pjownicziuose ir dokuose ir isz kitur atkakusiam ne sunku gauti darbą.

Darbai kastyne szeto Indijanos eina wisai prastai; kastyne ne dirba nė puseš laiko. Tas pats yra ir szete Iowoj.

PITTSBURG, PA. Westinghouse Machine Co. didina czianyszczias sawo dirbtuws. Paskui priims prie darbo daugiaus darbinįjų.

HARPER, NEBR. Aplinkinėse szito miesto użtkio naujus anglių plotus, ant kurių neužilgo paręngs kastyne. Anglių sluogonis czia 140 pėdų storas.

HOMESTEAD, PA. Teip wadinamas "33inch departmentas" pradėjo dirbti. Ne użilgo prasidės darbai ir kituose departamentuose.

DUQUESNE, PA. Prie Carnegie dirbtuwių rengia už \$1 200000 naują departamentą, kuriame gaus darbą 1000 darbinįjų.

BARBETON, OH. Rengia czia naują stiklo dirbtuwig, kuri kasz tuos wieną milijoną doliarų. Raszoje paskui darbą su wirszum 1000 darbinįjų.

PORTLAND, ORE. Pakėlė sztraiką czianykszczio porto laivų iszkrowėjai. Darbininkai reikalauja użmokescio po 40c už darbo walaudą.

JOHNETT, ILL. Czianykszczios peczių dirbtuws, kurios nuo kelių sanwazių stowėjo, pradėjo weli dirbti ir 200 darbinįjų gawo joes darbą.

MORRIS, N. J. 1000 kalnakasių czianykszczijų geležies kastynių pakėlė sztraiką, kadangi kastynių sawininkai numazino jiems už darbą użmokesci.

WASHINGTON, PA. 400 darbinįjų bledos dirbtuwių pakėlė sztraiką, kadangi dirbtuwių sawininkai ne nori priimti użgirtos użmokescio tabelės.

PHILADELPHIA, PA. Darbai czianykszczios dirbtuws eina dabar silpnai; žmonių be darbo yra daug. Tik dirbtuws Locomotive Works dirbą pilną laiką.

FROSTBURG, MD. Terp darbinįjų ir kastynių sawinįjų pradėjo tarybos ir rodosi, kad abi pusės susitauks ir sztraikai gana ilgai czia besitruakianti pasibaigs.

ASHLAND, PA. Czianykszczios plieno dirbtuws, kurios buwo sustojusios ant atlikimo reikalųgi pertaisymų, pradėjo weli dirbti. 1000 darbinįjų gawo joes darbą.

Mc KEES ROCKS, PA. Preseed Steel Car Co. baigia czia statyti naujas dirbtuws, kurios turi jau reikalawimų ant padirbi mo 5000 karų. Naujosio dirbtuws gaus darbą 1000 darbinįjų.

WHEELING, W. VA. Dirbtuws American Steel Co. pradėjo dirbti nuo pereitos sanwaite. Prasidėjo darbai teipogi "Aetna Standard Plant dirbtuws". Truksta czia dabar darbinįjų, kadangi apsiwtus darbas, dalis jų iszikraustė kitur darbo įieszkoti.

ALLEGHENT, PA. Susitwė re czia nauja kompanija, kuri terp stacių Hite ir Bauguet, prie West Pennsylvania geležinkelio, pastatys didesio stiklo dirbtuws už pusę milijono doliarų.

CONNELLSVILLE, PA. Darbai prie kokso peczių szitate apskritijj eina wis niekyn, wis mažiaus peczių dirba. Pereitą sanwaite degė czia 16194 pecziai; prie wienų dirbo 5 dienas, prie kitų gi tik 4 per sanwaite.

Użgimė nesutikimai terp dirbtuwių sawinįjų ir organizacijos Amalgamated Association. Jeigu dirbtuwių sawinįjai ne priims użmokescio tabelės użgirtos ang konwencijos atsiwusios mieste Indianapolis, tai nuo 1 d. pjutės pakels sztraiką wisi prigulinti prie organizacijos darbinįjai.

PITTSBURG, PA. Daugelyj dirbtuwių szito miesto, teip kaip tai yra ir kituose Amerikos miestuose, ant tulo laiko pasiilwio darbai. Wienes dirbtuws paliowė dirbusio todėl, kad jų sawinįjai ne padarė sutarties su darbinįjų unijoms kaslink użmokescio ant tolesnio laiko, per użdarymą dirbtuwių tikisi priwert darbinįjus buti nuolankesniais. Kitose dirbtuws atlieka dabar paprastus wasarinius dirbtuwių pertaisymus.

Isz Lietuwiszku dirwu.

Isz Waterbury Con.

Ant mano raszto, kad mūsų mieste, po wadowyste dwaszisko wadowo, tuli jo draugai rengia uždėti salinę "Lietuwis" patilpo Atsiliepinimas uždėtojų tos newa ant sumažinimo girtuoklawimų institucijos. Atsiliepinimas t. parasztytas, rodosi, tyczia ant iszjuokimo protestuojanczių ir dar dediesio pažeminimo jų wadowo: bet kad apie tikrą wertę rengiamo saliuo (jis, rodosi, ne isikunys) "Lietuva", sawo trumpuose paaiskzinimuose, iszreiskzė tą patį, ką asz iszreiskzi norėjau, tai to jau asz neperkratinsiu, nes butų tai du grybai paszėjus. Tegul użtenka wieno, Negaliu wienok użtylėti ne parodes, kad użtarianti tokiu juokingu budu už sawo dwasziską wadową szwento saliuo rengėjai, gadinami manę "kriminolu" newa už neteisę, ko neįstengė iszrodyti, pats griebiasi neteisęs. Protestuojanti kunigo ir jo pagalbinio įnagiai apjuodina neteisęgi sawis Waterburio lietuvius, sakydami, buk czianykszcziai lietuviu sukisza sunkiai użdirbtus pinigų į lojerių ir sudzių kisenius. Prowos terp czianykszczijų lietuwių pastatiko laibai retai, o jeigu ne butų erzinotojų ir pjudytojų isz kunigo ir jo tarnų pusės, tai gal jų ir su wisu nebutų. Kaslink neużimokėjimo sztoruose, tai tą gal daro protesto raszėjus, bet ne czianykszcziai lietuviu. Kaslink iszbgimo tēwo, kad nereiktų laidoti pasimirusio kukliko, su tuom teipogi buwo wisai kitaip, o ne teip kaip raszo protestuojanti: wyras buwo iszwaziawęs, o tik i kokį laiką potam kuklikis mirė. Welycziau kunigo użtarėjams nerasztyti tokių neiszmintingų apginimų, kadangi tokiats rasztas tik dar labiaus apginamą sawo wadową pažeminę akysę wisų dorcsnių ir sumanesių lietuwių. Blaiwusis.

Isz Brooklyno, N. Y.

"Lietuwos Senų Draugystė", ant sawo susirinkimo terp kitu nutarė priimti laikrasztą "Lietuvą" už sawo organą. Prie draugystės priguli dabar 35 sanariai, bet skaitlius jų nuolata auga. Minėta draugystė susirinkimus laikys da kartu ant mėnesio: pirmą ir trečią subatą kiekwieno mėnesio; pirmas susirinkimas paskirtas apswaratymui Draugystės reikalų, antras gi pamokinančems pranešimams. Likosi iszrinktas komitetas apdirbimui konstitucijos. Nutarta teipogi ant pereito mitygo prisiraszusius priimti prie įkurtų Draugystės, be daktaro paliudyjimo, nes jie wisi sweiki ir jauni wyrai. Nuo dabar, norinti prisiraszyti, turi pristatyti parinkto daktaro paliudyjimą, jog yra sweiki. Iki spalij mėnesio nauji sanariai bus priimami reikalaudami użimokėti wien mėnesinę po 50c, weliaus mokeszi bus pakeltas pagal amj norinečių prisiraszyti. Kandidatai priimami nuo 18—45 metų amžiaus. Sekantis mitygas ant sibos 4 d. pjutės ant p. Draugelio salės. J. Naujokas.

Isz Girardville, Pa.

Darbai eina pusėtina. Lietuwų yra czia diktai, kurie gęra turi użdarb, bet tas geras jų użdarbis neina ant naudos nē lietuviszkai wisiuomenę, nē jiems patiems. Wisi sunkiai użdirbtus pinigų prageria, kiti gi pralozia bekorbtuodami. Kas bjauriausia, kad pasigęrę peszasi, paskui pinigų dar atliekusius kiseniuje turi mokėti už nakwynę policijoj. Sztai pereitos subatos wakare tuli wyrai użsirakino sawo gywenimo ir paēmę raktus, iszėjo pasi linksmyti į lenko salinę, kur gerai użsitraukę bjauraus raugalo, pradėjo pesztyne, kurios toliaus persikėlė ant gatwės. Wisi bespezanzczių riksmo subęgo wisi swetintaučiai pasigęrėti. Wisi swetintaučiai kalba, kad jiems jau gisro tos wisos per tankiai ateitinkanczius lietuwių pesztyne. Ar tik jie nesigriebs lynciawimo mūsų pesztukų ant isznaikinimo pesztynių. Nepezstukas.

Isz Wilkesbarre, Pa.

10 d. liepos czianykszczios anglių kastyne likosi nukritusio anglių ezmo użmuszta geras tautietis, Dominikas Walentukonis. 12 d. liepos tapo palaidotas ant Plymouth kapinij. Welionis pėjo isz Suwalkų gub., Kalwarijos pawieto, Kirsnos walszcziaus, Simno parapijos, Saiminiszki kaimo; Ameriko iszbuwo tris metus. Liko jo du broliai, kurie teipogi gywena Wilkesbarre. A. a. Dominikas prigulėjo prie Plymoutho lietuviszkos draugystės Didžiojo Lietuwos Kunigaikszcio Witauto, teipogi prie Tėwynės Mylėtojų Draugystės. Buwo jis teipogi "Lietuwos" skaitytojumi. Wincas Walentukonis.

Isz Westvilles, Ill.

Nors mūsų mieste gywena gana didelis lietuwių skaitlius, bet terp jų labai mažai yra kuoms, nors prisedanczių prie tautiszkių darbų arba nors tokius darbus toremianczių. Kitų gi wisa laimė ir siekiai prasideda ir baigiasi ant bonkos ir stiklo, jų pasiraminimo ir pasi linksminimo wieta yra saliuas, o mokintojumi nutukęs saliuojkas. Luikas, rodosi, pamesti jam netikusį seną patratimą. Toks gywenimas nieko gero ne atgabės apart wargo ir nelaimių. Saliuojnikas ne duos juk gero pamokinimo, kadangi mūsų saliuojnikai pats mažai iszdomus, jie ne knigų, nē laikraszczių neskaitys; ne nori, kad žmonės apsiwziwstų, kadangi apsiwziwstimas naikina bjaurius pali linkimus, o saliuojnikai gywena ir lobį sukrauna isz paleistuwawimų. Jie nori, kad jus, wietoj szwiesos ir gero, kaip stabmel, džiiai stabus, garbintumėt degtingi ir alaus bertainį. Kada geritautiečiai renka aukas ant naudos użsitarnawusiu mūsų brolių nezoniszkių caro waldzių isztremtų isz tėwynės, saliuojnikai renka ne tik kwertorius, bet doliarus bet ne ant wisiuomenės, tik ant sawo naudos už pažeminimą wiesos tautos. Meskime sykį jau tuos bjaurius parprocius, dėl kurių penime neiszpaskyktą daugybę saliuojkų, kurie niekuomu mūsų tautai ne atsiyliuina. Stengkimės apsiwziwsti, per tai įgyisme geresnį supratimą. Szelpkime wiens kitą, duokime gerą rodą ir pamokinimą kiekwienam ateitikiame, o tasyk niekam nereikarodos įieszkoti pas ne daug iszmanantį saliuojką. Raszykitės wisi prie Kliubo ir prie kitų gerų mūsų organizacijų!

Susimildami, p. korespondentai, remkite korespondencijas ant bęganczių atsilikimų o ne ant isz waddiojimų arba polemikų. Korespondenciję be bęganczių faktų ne galima korespondencijoms nē wadinti. Red.

Isz Brooklyno, N. Y.

"Lietuwos Senų Draugystė", ant sawo susirinkimo terp kitu nutarė priimti laikrasztą "Lietuvą" už sawo organą. Prie draugystės priguli dabar 35 sanariai, bet skaitlius jų nuolata auga. Minėta draugystė susirinkimus laikys da kartu ant mėnesio: pirmą ir trečią subatą kiekwieno mėnesio; pirmas susirinkimas paskirtas apswaratymui Draugystės reikalų, antras gi pamokinančems pranešimams. Likosi iszrinktas komitetas apdirbimui konstitucijos. Nutarta teipogi ant pereito mitygo prisiraszusius priimti prie įkurtų Draugystės, be daktaro paliudyjimo, nes jie wisi sweiki ir jauni wyrai. Nuo dabar, norinti prisiraszyti, turi pristatyti parinkto daktaro paliudyjimą, jog yra sweiki. Iki spalij mėnesio nauji sanariai bus priimami reikalaudami użimokėti wien mėnesinę po 50c, weliaus mokeszi bus pakeltas pagal amj norinečių prisiraszyti. Kandidatai priimami nuo 18—45 metų amžiaus. Sekantis mitygas ant sibos 4 d. pjutės ant p. Draugelio salės. J. Naujokas.

Isz Passaic, N. J.

30 d. berzelio czianykszcziai sulenkę lietuwiu parengė pikniką, ant kurio użsiraszė isz Petersono lietuviszką draugystę, kuri ant paskirtos dienos ir pribuwo; bet czia ją tuli isz pakwiesių patiko su kumszcziams ir rengė geras pesztyne, bet tas ne sawis pasisekė, kadangi policija szeszi smarkiausius karlygius nugabeno į pomszką nakwynę, kur jiems atėjo użmokėti 150 dol. Petersono gi draugystė, pamacziui tokią grafią twarkę, sugrįžo tuojaus namon.

Tautietis.

Pawerzė mergina.

I New Yorką isz Lenkijos atkako jauna mergina, Klementina Barauskytė ir apsigyweno lenkiszka emigrantų name. 16 d. liepos mergina użimanė atlankęti sawo gimines gywenanczius Brooklyn. Kadangi ji ne pažįsta miesto, tai paēmė už wedę senį, Martiją Baską. Ant Driggs ave. ant jų użpuolė pulkas lenkų ir pawerzė nuo senio mergin. Dawė apie tai žinią ant policijos. Policijantai rado pawerztą merginą pas Mikolą Baltrusaitį, kurį suaresztawo. Tasai teisinasi, jog jis tikėjo, kad senis yra suwaddio tojumi merginos. Nežinia, kaip sudas ant to žiūrės ir kokį isz duos nusprendimą.

Atsiszaukimas P. Armino Draugystės.

31 d. spalij 1899 m. Waterburio ir Union Cityes, Con. lietuwiu sutwėrė tautiszkią draugystę po wardu P. Armino Draugystės, kurios mieriai buwo: iszleidinėti lietuviszką kalbą mokeliszkas knigas, ir ant jų parengimo paskirti raszėjams atsakančiais pre

Isz Tuluca, Pa.

Pas mus iki szio sunku buwo lietuwiams prie gero patraukti, sunku buwo ką gero nuweikti, paremti gerus użmanymus; kadangi czia daugiaus griuntojų użimamų, nėra wienybės nē paragintojų. Jeigu użsimeni apie aukas ant naudos mūsų brolių už lietuwyztą isztremtų isz tėwynės, arba ant kitokių tautiszkių reikalų, tai daugumas at sako, jog geriaus apwersti tą ant alaus stiklo, tasyk žmogus bent žinai, ką turi gerklę.

Dabar wienok, acziu Dieuwai, ir mūsų girtukliai pradeda apsiwziwstų, o wienam jų wadowui atėjo persikirti net su sziuom swietu, tas atsitiko per kalėdas; o azitas labai mēgo, ant nulejimo kraujo, kitiems taures statyti. 18 d. liepos czianyksztis Neprigulmingas Lietuwiszkaileu kiziskas politiszkas Kliubas atliak savo pusmetinį susirinkimą, laike kurio prisiraszė kelios deszimtys naujų sanarių. Susirinkusiems likosi paszskinti mieriai ir reikalai politikos, už ką mes turime kwoti, kad turėti duosnos kasnį; balsuoti ne už alaus stiklą, bet už wisų mūsų reikalų. Paskui atsiwubo rinkiniai naujos administracijos. Likosi iszrinkti: pirmesdiu—S. Sakalauskas; jo pagalbinį—J. Priczinskas; protokolų sekr.—P. Waiczulaitis; finansų sekr.—J. Priczinskas; izdinįkų—W. Filipawycze. Į komitetą atlikimui reikalų iszrinkti—I. Kazlauskas ir M. Bagdanawycze. Wisi susirinkę użsilakė ramiai; geistina, kad wisur ir wisada teip butų ant lietuviszkų susirinkimų. Kliubo Komitetas.

Isz Shenandoah, Pa.

Pas gywenanti czia lietuwi Senų atkako isz New Yorko jo draugas ir geras pažįstamas isz tėwynės, Petraitis. Senkus swe czia szirdingai priėmė, sutarė abudu, isz wien sudėję, nusistų 1 dol. ant reikalų suszelpimo mūsų kankintinių isztremtų isz tėwynės į Masoliją. Iszpildyti to wienok ne galėjo, kadangi pabudę Senkus, jau sawo swezio nerado, prapuolė jis teip, kaip akmuo į mestas į jurį widurį; su juom wienok prapuolė Senkaus laikrodėlis ir 18 dol. pinigų, kurie žmogeliui reikalingi buwo ant maisto szeimynai susidedancziu isz 6 ypatų. Teip mat swezias atsimokėjo sawo draugui už gerą priėmimą.

Isz Passaic, N. J.

30 d. berzelio czianykszcziai sulenkę lietuwiu parengė pikniką, ant kurio użsiraszė isz Petersono lietuviszką draugystę, kuri ant paskirtos dienos ir pribuwo; bet czia ją tuli isz pakwiesių patiko su kumszcziams ir rengė geras pesztyne, bet tas ne sawis pasisekė, kadangi policija szeszi smarkiausius karlygius nugabeno į pomszką nakwynę, kur jiems atėjo użmokėti 150 dol. Petersono gi draugystė, pamacziui tokią grafią twarkę, sugrįžo tuojaus namon.

Tautietis.

Pawerzė mergina.

I New Yorką isz Lenkijos atkako jauna mergina, Klementina Barauskytė ir apsigyweno lenkiszka emigrantų name. 16 d. liepos mergina użimanė atlankęti sawo gimines gywenanczius Brooklyn. Kadangi ji ne pažįsta miesto, tai paēmė už wedę senį, Martiją Baską. Ant Driggs ave. ant jų użpuolė pulkas lenkų ir pawerzė nuo senio mergin. Dawė apie tai žinią ant policijos. Policijantai rado pawerztą merginą pas Mikolą Baltrusaitį, kurį suaresztawo. Tasai teisinasi, jog jis tikėjo, kad senis yra suwaddio tojumi merginos. Nežinia, kaip sudas ant to žiūrės ir kokį isz duos nusprendimą.

Atsiszaukimas P. Armino Draugystės.

31 d. spalij 1899 m. Waterburio ir Union Cityes, Con. lietuwiu sutwėrė tautiszkią draugystę po wardu P. Armino Draugystės, kurios mieriai buwo: iszleidinėti lietuviszką kalbą mokeliszkas knigas, ir ant jų parengimo paskirti raszėjams atsakančiais pre

mijas. Mokestis sanariams buwo paskirtas iszpradzių po 25c. ant mėnesio. Weliaus pasirodė, kad nors tai mokeszis ir mažas, bet mažai użdirbancziu darbinįkui buwo per sunku, dėlko daugelis bauginosi raszytiesi į draugystę. 27 d. wasario sumažinome mokesztį teip, kad nuo įstojimo tik per pirmus szeszi mėnesius sanarys mokėtų po 25c.; toliaus gi tik po po 15c. ant mėnesio. Bet ir tas sumažinimas mokeszcio ne iszdwė tokių waisių, kokių nuo sumažinimo laukėme, nes daugumas mūsų brolių ne gali suprasti naudingumo draugyszių su idealiszkais mieriais, jiems keistai iszrodę draugystę, kur reikia waduoti, o imti nėra ką. Isz wiso prie P. Armino Draugystės prisiraszė 35 sanariai, o dabar pilnai użimokėjusių yra tik 4. 8 d. liepos szijų metų buwome użsakę Union Cityj susirinkimą, ant kurio użkwietėm kiekwieną ant daugiaus, ar mažiaus įmokusį pinigų draugą ant apswarstymo Draugystės reikalų, bet ant użsaktyto susirinkimo pribuwo tik 4 sanariai. Taigi mes susirinkę, matydami, kad kitiems Draugystės sanariams wisi nerupi ne joks reikalas, nē turtai susidedanti isz 46 dol. su centais; matydami toki atzalamų kitų brolių, mes wienok nutarėme ne ardyti Draugystės, bet rupintis, kad ji susidrutintų, augtų ir kad ateitę iszduoty gerus waisius. Todėl ant paskutinio susirinkimo mes nutarėme atiszaukti lietuviszką wisiuomenę, ragindami įteigti ant wisos Amerikos draugystę szelpimo besimokinanczius jaunuomenės. Apdirbimą įstatų tokios draugystės mes pawedame lietuviszkai wisiuomeni. Motinėš draugystė użima szelpimu einanczių į moksą jaunuomenės (toki mieriai yra teipogi įstatuotės Tėwynės Mylėtojų Dr., bet dėl stokos spēkų to iszpildyti ne gali, Susiwienvijimo Liet. Am., teipogi Europoj susitw

Į Priesais Belfast, Britanijoje, susimūšė du garliai „Dromedar“ ir „Aligator“. Prie 5 pasatieriai liko užmušti, o 30 sunkiai apkalti.

Į Japonijos, vulkanas Azuma, kuris buvo užmigus, vėl pradėjo mėti ugnį ir lavą. Išsiliėjusi lava sudegino 200 žmonių, išdegino daug triobų su gyventojų turtais.

Į Priesais Liverpooliaus portą, pasatieriai garliai „Campania“ susimūšė su plaukiančiais Australija „Embleton“ ir paskutinį paskandino. 7 jūrininkai nuo Embletono išsigelbėjo, bet 11 ir kapitonas prigėrė.

Į Pietinėje Amerikoje, respublikoje Boliivijoje rado naujus labai turtingus aukso plotus. Sawenytose Walsijosose susitvėrė jau kapitalistų kompanija, kuri užims kasimau aukso ant naujai užtiktų plotų.

Į Maskolijoje, ant Kaukazo, apskritij Karas—Lagplman smarkus žemės drebiniai išgriovė beveik su visu 5 didelių kaimus. Bažnyčios ir cerkvės su visu sugriuvo, ne liko jų nė sienų. Prie to ir keli žmonės tapo užmušti, apkaltų gi pasirodė daug.

Į Pereituose metuose daugiausiai išduota patentų ant visokių naujų išradimų. Suvenytose Walsijosose, nes 650123; ne reikia vienok užmirsti, kad čia patentuoja kiekvieną net mažiausią pagerinimą, teipogi mokslininkus išstirimo, ko Europoje ne daro, tokių menkos vertės pagerinimų, turbūt, bus daugiausiai negu tikrų išradimų. Antrą vietą kasinink išradimų skaitliaus užima Prancūzija su 295797 išradimais; toliau eina Anglija su 278 129 išradimais, Vokietija su 126 114, Austrija 116038, Kanada 68 510, Italija 49990, Šveicarija 18714; Maskolijoje gi išduota patentų tik 10069. Mažiausiai išradimų padarė respublikos Libėrijos (Wakarinėje Afrikoje), nes tik 2 ir ant salos Šventos Helėnos, nes 4.

Į Nesenai į miestą Kelčizius, Lenkijoje, atvažiavo Charino cirkas. Kad drauge su pribuvimu cirkas užstojo sausmetis, tai apilkiniai gyventojai nužudė cirkos užvežėtoją, buvęs jis užkerėjo ir per savo nepaprastą mokslą sulaukė dešios, kad į cirką daugiausiai žmonių rinkiesi galdų. Žmonės siuntė prasymus paviečio naczelnikui, kad cirką išvystytų, bet, žinoma, prasymai liko be pasekmės. Jau žmonės lėš rengė cirką išgrauti, bet ant jo saviųgi lėmė, uždėjo lytus ir pradėjo lyti kasdien. Dabar besigiriantis su apsuvietai miestą Kelčizius paviečio lenkai tik, jog tas per tai atsitiko, kad gubernatorius prisakė cirką saviųgiui ne stabdyti lytinį debesį ir ne vaikyti jų nuo Kelčizų. Mat koki tamsai yra lenkai, o je norėtų buti lietuvų wadovais.

Suaugimas kuno dalių visokių gyvulių.

Kad waisinias medžiagas, nupjovus šakutę ir pridėjus nupjautą dalį nuo kito medžio ir tirtai sujungus dalis, šakutės prigryja ir auga ant medžio, tą visi žino, kadangi to būdo bandė ne vienas skaitytojas akiepydamas waisinius medžius, norėdamas turėti geresnes veisles. Tokiu jau būdu sodininkai skiepyja ne vien waisinius, bet visokių medžių. Prie didelių žaidų, jeigu ant žaidos neužauga oda, daktaras priekiepyja smotelius odos paimtus nuo kito žmogaus ir toksi odos smotelis ant kuno kito žmogaus prigryja; apie tai gal teipogi daugelis skaitytojų girdėjo. Tirtinėjuose ant persitikrinimo, kaip toli galima traukti tokius priekiepyjimus, mokslininkai darė bandavones ant žemėnių laipsnių su tvėrimu, tokių, kurių žaidos greičiausiai sugryja. Mokslininkas Yvest darė bandavones ant paprastų žeminių sliekų. Jis perpjovė skersai kelių sliekų priekius paskui nupjautas dalis prisus-

wo, paėmęs trūkstančias dalis kuno nuo to paties, arba nuo kito slieko ir wisuose atsitikimuose nupjauta dalis prigijo. Per mikroskopą išpradžių galima buvo užtėmyti, jog tarp sujungtų kuno dalių pasidarė randas, bet paskui peraugo per randą abiejų sujungtų dalių organai, sugijo net drėgnės ir iš perpjauto slieko ir prisijos jam nuo kito dalies pasidarė į porą dienų vėl czielas gyvas sliekas teip, kaip kad jis nebutų buvęs perpjautu. Jauni dar ne su wisu išsiwystę gywuoliai suauga paprastai greitai, su wisu suaugusiais, turinčiais wisus organus su wisu išsiwystusiais, prigijimas jau neina teip lengvai.

Žaidos padarytas wariėms, ypač gi dar nepawirtusioms į wartes buožgalwėms greičiausiai užgryja, todėl su joms mokslininkai tankiausiai daro bandavones.

Mokslininkas Born nupjauė mažame buožgalwėms wisokias kuno dalis ir paskui nupjautas dalis vėl sujungė ir į 6—10 walandų tos dalys sugijo. Buožgalwės perpjautos pusiau ir paskui sudėtos dalys teip gražiai suaugo, kad net wietos perpjowimo ne galima buvo užtėmyti, tik ant nugaros buvo randas. Kitas pjowė išilgai ir nors kaip kada pasitaisydavo, kad paskui abidvi dalys ne buvo lygiai sudėtos, bet wisgi jos teip gražiai suaugo, kad spart augaros, kitur ne buvo galima užtėmyti nė rando perpjowimo wietos. Toliau perpjautas buožgalwės bandė sudėti lygiai, bet ir tos suaugo, tik buvo paskui ilgesnės; iš tokios išsiwystę wariė buvo teipogi ilgesnė negu tai yra paprastai. Toliau sulipino dalis nuo dvejų buožgalwų teip, kad pasidarė dvi s rdy; tokios dalys teipogi sugijo ir teip sulipintas gywuolys turėjo dvi s rdis, kitose gi dalyse ne iškyrė wisai nuo kitų normalizkų buožgalwų. Prie bandawonių pasitakė perjauti akį buožgalwės, bet iš likusios dalies išsidiro tikra tinkanti matymui akis; lipinat dalis dvejų buožgalwų, Bornui pasisekė apturti jės su keturiomis akimis. Suaugimo jis teipogi dvi czielas sulypintas pilwais; kitas sulypino teip, kad sugijus, buožgalwės turėjo dvi galwas, dvi szirdis ir tt. Dwi-galwės buožgalwės greitai griebia maistą nssrais abiejų galwų, abidvi galwos gywuoja. Kitoms perpjowė galwas pusiau teip, kad wienoj ir kitoj pusėj buvo akys ir tokias galwas dalis su gydys, sulaukė buožgalwų su keturiomis akimis ir dvejais nssrais. Šitų wienok negalima buvo ilgai gywoms užlaikyti; ne galėjo užlaikyti ir dvi buožgalwes suaugyt pilwais, nes tokioms sunku buvo maistą sugauti ir jos iš bado išgraiso. Toliau Born bandė jungti buožgalwes ne wienos, bet wisokių atmainų ir didesnėj dalyj atsitikimų tokios teipogi suaugo.

Mokslininkas Crampton darė panaszias bandawones su drugiais ir jės buvo teipogi pasekmingos: jam pasisekė užauginti drugius iš sujungtų, suaugytų dvejų atmainų, dragiai wieni turėjo 6 sparų wisokių parwų ir tt. Jungiant wienok drugius, sugijo tik pawirzius kuno, widuriniai gi organai, kaip tai buvo pas sujungtas wariė, pas drugius nesugijo.

Iš tų iki sziol mokslininkų atliktų bandawonių matyt, kad nupjautą kokią kuno dalį žemesiems sutėwimmas galima priekiepyti paėmus nuo kito ir tokia kono dalis prigryja. Gal šį laiką pasirodys, kad tokius priekiepyjimus galima daryti ir augtančio lapinio sutėwimams, tik žinoma, kadangi szitie sutėwimai turi mažesnę gywybės pajėgą, tai apie priekiepyjimus wariėbinių organų ne galima pasakyti, bet gal but, kad galima bus priekiepyti bent ne labai swarbius.

Filipinų salos.

Karscziai czi neįspasakytai dideli, kas atsiliepi ant sweikatos amerikonskų kareiwų, kurių daug serga; kaip koks nustojas net proto.

Pirmą dieną berželio prie miesto San Miguel amerikoni turėjo

smarkų musų su filipinecizais. Tame mieste stovėjo trys amerikonskos kariaunos kompanijos. Filipinecizai nukazia užpuolė ant amerikonių. Da amerikonskai kapitoni ir 7 kareiwai liko užmušti; paszautų buvo daug; wieną kapitoni ir 2 kareiwai paėmė filipinecizai ir nusiwdė į kalnus. Smarkus susitikimas buvo teipogi prie Water Works, kur teipogi keli amerikonskai kareiwai liko užmušti. Susirėmimai pasitako kas dieną.

Mieste Manillej buvo puiki distilerija, kuri dirbo wisokius swaiginančius gėrymus, bet ji neturėjo leimio. Inspektorius pastatė prie jos sargybą, bonkas atidarė ir liepė gėrymus išleisti. Sargai wienok ne tik pats pasigėrė, beliedami wieton į grabes, sau į gerklę, bet suteikė gėrymų ir wisiems amerikonskiems kareiwams; teko ir man keli gerkusniai brandės. Ispanas, kurio buvo parengta toje distilerija, perpykęs, praszalino iš miesto ir pristėjo prie pasikėlėlių. Be abejonės pasistengs jis už sawo skriaudą atmokėti amerikoniams ir kur tik bus galima, naikys jų turtus.

Wasell.

Naujos knygos.

Regėjimas. Pasakojimas Bole-slovo Pruso. Ant Olimpo. Legenda. Parazės K. Sienkiewicz. Aspansta iš „Vittles“ kasztas kn. A. Kaupo. Shenandoah, Pa. V. J. Stagaro & Co. spawutė 1900 m.

Telpa czi du weikalėliai. Apysekoj Regėjimas apraszys garsus daktaras, kur's iš syk atsisako, gelbėti mirzantį vaiką didžiausio sawo prieszo, kuris pawėrė wisus jo tėwų turtus, bet jie laimės ne atgabenos, pawėrėjas puolė ir ritosi žemyn ir ant galo priwirstas tapo melsti pagelbos sawo paties nukriausio daktaro. Kada wienok, išėjus iš namų skriaudėdai, daktaras pažiūrėjo į kybantį ant sienos szwentą paweiską, su nusi-stebėjimu pamatė, kad ant jo prapuolė Christus paweiskas. Tas tokį padarė įspūdį, kad daktaras griebė prietaisus ir nakazią uėjo gelbėti sawo prieszo vaiką, užmokėjo ano skolas, pasamdė jam sweiksnį gywenimą. Operacija pisekė, waiikas liko išgelbėtas. Sugrįžęs namon, daktaras vėl pamatė ant abrodo ant uolos szėdintį Christusą paweiską, kuris pirma buvo prapuolęs.

Antrame weikalėlyje—garsus lenkiszkas raszėjas Sienkiewicz pasinaudoja iš senos legendos ant puikaus apraszymo, užstojus krikščionybę, sudo ant senų diwaiszių, iš kurių pasiliko wien giesmė ir laimė.

Abudu weikalėliai, nors trumpi, bet užimančiai paraszys garsiausių szios dienos lenkiszkių raszitinių. Weljama kiekwienam szita knigutę nusipirkti.

NAUJI ISZRADIMAI.

Į Wengriszkas chemikas Lawiczewski persitikrino, kad ant iszwirimo walgių galima apsieiti be ugnies, galima wisą wirti teipogi su pagelba didelio szalczio. Ant iszwirimo wisokių produktų reikia szalczio 40° pagal Celcizaus termometrą. Tas gal but teisybė, bet ne reikia užmirsti, kad lengviaus yra žmogui padirbti 100° karzį, negu szaltį 40°.

Į Prancūzizkas technikas Tommassi iszrado prietisą, su kurios pagelba galima kuo geriausiai apsaugoti nuo perėmimo telegramus sziancziams telegrafais be dratų pagal Marconio budį. Pasinaudojant iš paprasto Marconio aparato, galima telegramą perimti, prie Tommassi gi aparatą perėmimas su wisu ne galimas, žiną apturi tik tas aparatas, kur jį buvo siųsta.

Į Prancūzas Laborde iszrado prietisą ant ge-bėjimo prigėryti, užtrozskius, perkuno už-trenktų ir tt. Prigėrėlius, užtrozskius ir tt., jeigu jie dar ne su wisu numirę, galima atgaivinti ritiniskai krutinant liežuviu. Ant tokio ritiniskio krutinimo liežuwi Laborde iszrado specializk prietisą, su kuria dau-

golis daktarų darė gana pasekmingas bandawones. Jiems pasisekė atgaivinti isztrauktą iš wandens prigėrėlį, kurisai wandenyj iszbuwo bertainį wandens; buvo atsitikimai, kad atgaivino prigėrėlį iszbuwusį wandenyj ir dar ilgiaus.

Į Mieste Veracruz, Maksike, kur dabar smarkiai siauczia gel-tondrugys, atkakęs jaunas braziljoniszkas daktaras Bellinzaghi bando sawo iszrastą nuo tos ligos waisą. Iš ligonių, kuriems tas waisas likosi įezkrasztas, wienas jau su wisu iszgijo, wisi gi kiti žymiai pasitaisė ir be abejonės wisi iszgys. Iki sziol paprastai iš 100 apsirgusių, 80 mirdavo.

Į Wienas inžinierius iš San Francisco iszrado prietisą, kuri pritaityta prie geležinkelio traukių, apsaugoja esanzizius ant kelio, bėgant traukiui, žmonis ir žvėris nuo mažiausio užgawimo. Izsradėjas teip yra persitikrinęs apie gerumą sawo iszrastos prietaisas, kad žada gulti ant kelio priesais kiekwieną bėgantį trukį turintį pryszakį tą prietisą.

Į D-ras Frayse iš Antwerpeno, Belgij, iszro du naują waisą nuo džiowos, su kurio pagelba iszgdydė jau kelis džiowa sergančius ligonius. Beweik kiekwienam atsitikime, po suanaudojimo waiso, džiowa serganti, jeigu ir ne tapo nuo džiowos iszgdyti, tai sweikata jų žymiai pasitaisė.

Į Daktaras iszpaniszkos kaiszkos laiwyinės Garcia Diaz iszrado ypatiszką laiwy wariumi szriubų, kurisai wariys laiweis su greitumu greitųjų geležinkelio traukių; tokiu budu ant perlaukimo iš Amerikos į Europą nereiktų nė 3 pilnų dienų. Iszradėjas užpaten-tawo sawo iszradimą: Prancūzijoje, Anglijoje, Wokietijoje ir Ispanijoje; atsisaukė su reikalawimu patento ir į Amerikos patentų biurą.

Wietines Zinios.

—

— Pereitos subatos dieną likosi Chicagoj atidarytos naujos galwų pjowinyčios ant W. 39 ul. Iš syk rado jose darą 300 darbių, bet neūžligo skaitlius jų bus padidintas iki 1500.

— Kaip paduoda laikaszcziai, po nr 1196 Oakley ul. lietuwiai sutvėrė politizską demokratizską Klubią. Wirszininkai likosi iszrinkti: Fr. Pulfenis, J. nas Petrukas, Alex. Wittortas, ir P. Kareckas.

— Ant susidurimo ulyczinio ir Chicagoj Junction geležinkelio ties 47 ul., ant skersai szėnų waziuwančio karo užbėgo lokomotywa ir nukėlė wisą pryszakinę karo dalį. Prie to motor-manas ir du pasatieriai liko galdai sunkiai užgauti, o wiena pasatierė iš iszgzečio apmirė.

— Nuo liepos mėnesio pereitų metų, iki tokiu jau laikui szij metų, į Chicagoj sudą atsisaukė 2000 apsiwėdusių porų su reikalawimu persikrimo, o 10000 atsisaukė norinčių apsiżesti. Reikalawanczių persikrimo buvo mat 20% wisų apsiwėdimų kaitliaus. Yra tai labai didelis nuozšintis; Europoj tokio niekur nėra.

— Pereitos subatos dieną Chicagoj policija užtiko mieste specializską wogimo akademiją. Ant Harrison ul. policijantai suareztawo dvi nužurėtas ypatas, kokių ten Maxą ir Shwų. Džinojė apie wietą gywenimo suareztawotų po nr. 409 Dearborn st., detektywai uėjo padaryti kratą ir su nusi-stebėjimu užtiko ten 8 waiykszius, kurie atwirai pasakė, kad czi mokinias wogimo. Mokininius teip puikaus mokslo teipogi paėmė ant policijos stacijs.

New Britain, Conn. 3 liepos tapo czi iszklimininkai palaidota ant airizskų kaplėly Weronika Mookaitiene po twaisa Dielininkalciute, 21 metu senumo. Per-gyweną 4 metus sutikmeje su sawo wyru. Paejo iš kalmo Mažuciu, Lanke-lizsko parapijos, Suwalų gub. Norintjeje gauti platesnes tams reikalke žines, te atsisaukia ant adresą:

Pius Dielininkaitis, 553 R., New Britain, Conn.

South Chicago, Ill., 20 liepos, 6 wal-wakare žinantis iš darbo Nikodemus Sakutas laukė ant reiliu prabėgančio taworinio trauko, tam prabėgus meginio elti skersai reles ir nepasijuto kaip iš prieszingos pusės kita lokomotywa užbėgo ant jo ir užmūšė jį ant wietos. Wel-lionia paejo iš Kanno gub., Panewiežio paw., kaimo Niankonis, 20 metu senumo. Jis atwažewo Amerikon tikrai per-nai 8 liepos pas sawo tėwų ir abu su tėwu dirbo Illinois Steel Co. So. Chicagoje. Tapo palaidotas ant lenkiszki katalizskų kaplėly Hammond, Ind. 23 liepos.

APIE TURTŲ IŠDIRBIMĄ.

Paraše Schram.

(Tąsa.)

Dabar gi paimkime pavyzdį tikrai tarnystos. Noriu suteikti žinią savo draugui, dēlei to rašau laiską ir siunčiu per pasiuntinį. Tą kelionę gali atlikti kiekvienas, kas turi sveikas kojas, todėl patarnavimas, kurį atlieka man pasiuntinys, ne turi būti laikomas brangiaus, negu laikas reikalingas tam darbu atlikti. Taigi vertė tos tarnystos priguli nuo visuotinio žmogaus darbo, išskaito-mo laiko ilgumu. Jeigu mano draugas toli, tai nesiunčiu pas jį pasiuntinį, bet nešu laiską į pačią ir moku šiadien tik 7 kapeikas, arba 10, jei į užrubežį. Jeigu siųsčiau pasiuntinį, tai turėčiau užmokėti tukstantį sykį tiek, o nekartą dar ir daugiau; bet esant išmintingai įtaisytam pačtu, tukstančiai laiskų išaina kartu. Išsiuntimą atlieka tu-las skaitlius žmonių ir vertė atliekamų jų tarnystų arba vertė tarnystos, atliekamos pačtu, lygi darbu atliktam visų pačto valdininkų, išdėstytam į visuotiną žmogaus darbą. Persiuntimas mano laisko yra tarnysta turinti neįpasakytai mažą dalį visos vertės, kuri yra mieruojama ne darbu reikalingu persiuntimui vieno laisko, bet suvartota dalelė visuomeniskai reikalingo visuotinio žmogaus darbo, kurio prie dabartinės civilizacijos užtenka laiskui persiųsti. Tokia tai yra vertė tarnystos atliktos man pačto.

Pažiūrėkime dabar kaip pavyzdį daktarą, atlikusį, sakysim, tarnystą tuom, kad manę išgydė.

Laikas, kurį perleido daktaras ligai iš-tirti, yra tiesa labai trumpas, vienok niekam neateina į galvą skaityti gydymo vertę laiko valandomis, pasvęstomis daktaro ligoniui; paprastai mokame daktarui pagal skaitlių at-lankymų. Taigi visą primta, kad laikas, kurį daktaras pasvėncia ligoniui, yra mie-ruojama vertė atliktos jo tarnystos, už ką ir gauna atsakančią užmokėsnį.

Vienok, kad tapti daktaru, reikia ilgai mokintis, užtai daktaro darbas yra didelė dalis laiko, pasvęsto pirma mokslui ir jo darbas augščiaus skaitomas negu antai berno dar-bas; pertai reikia pripažinti, jog wienoje va-landoje daktaro darbo yra daug walandų paprasto darbo ir jog vertę jo tarnystos gali-ma išreikšti daugumu wadutinio žmogaus darbo mieruojamo laiku.

Jeigu turėtume tik wieną universitetą Europoje, kuriame galima butų mokintis me-dicinos, tai tas mokslas butų sujungtas su didesnėmis sunkenybėmis, negu šiadien; kiekvienas, kuris norėtų mokintis, turėtų dar išmokti wietinę kalbą, waziuoti ten ir at-galios, pertai jo tarnystoje butų daug dau-giaus, negu šiadien, paprasto darbo. Dide-lis mokestis, kokiį ima daktaras neivilizuoto-se šalyse, aiškiai parodo, jog vertę jų tarnys-tos ten yra didesnė, negu pas mus, nes pas juos daktaro tarnystoje yra daugiaus visuo-tinai reikalingo darbo.

Toku būdu vertę daktaro tarnystos, kaip ir kiekvieno taworo, galima išreikšti vi-suomeniskai reikalingu visuotinu žmogaus darbu, išmieruotu darbo laiku, kuris yra jo tarnystoje ir kuris jos atlikimui buvo reika-lingas.

Išaiškinimas vertės, Karoliaus Markso padarytas, tinka, kaip tai matėte, tarnystų vertės išskaityti. Ta teoriija duoda teippat mierą, kokia prie išmintingo ir teisingo pa-dalinimo darbo waisų turi būti wartojama.

Negalėjimas staciai išskaityti, kiek žmogaus darbo yra tulum tawore arba tar-nystoje, nėra ir jokiu budu negali buti da-rodymu prieš mūsų išaiškinimą vertės. Pir-mučiausias siekis mokslisų tyrinėjimū yra ne tame, kad skaitliais išrodyti vertę kiek-wieno daikto praktiskoje ukeje, bet pažinti pamatus, ant kurių turi būti paremtas su-taisyimas išmintingos draugijos.

Dabartinėms sanlygos supracsti ir ap-swareyti nemėmą gali padėti išaiškinimas vertės atliekamų tarnystų.

Augščiaus sakėme jau, jog kapitalistai kaipo draugijos kliaisa, sakosi atliekai tarnys-tas tuom, kad paskirsto, kas ir kaip turi buti dirbama ir dēlei jie turi neuzginamą tiesę atsiimti produktų dalį, atsakančią jų tar-nystoms produkcijai atliktoms. Wienok tos tarnystos, išreiktos visuotinu žmogaus dar-bu, turi labai mažą vertę, nes nusikarpymas kuponų, išdavimas kwitų arba skolinimas pi-nigų ant ipotekos užima vos porą walandų darbo. Todėl, jeigu kapitalistui mokėtų už atliktą draugijai tarnystą, tai jis gautų dau-giau-daugiausiai už pusę dienos paprasto dar-bo, dabar gi jis renka daugelio metų procen-tus nuo sawo kapitalų ir juose randa atsako-mą užmokėsnį už atliktas visuomenei tarnys-tas, kaip tai sako kapitalistiskias mokslas.

Tarnystos vertę wienok priguli ne nuo tikrai atliktu, bet nuo paprasto, visuotina-i reikalingo jos atlikimui darbo. Šiadien kiekvienas, nevezint ant didumo sawo kapi-talo, patsai paskiria, kokiū budu turi buti suvartoti jo pinigai produkcijai, taigi šimtai tukstančių žmonių suvartoja sawo laiką pro-dukcijai išsirikinti ir westi ir tokiu budu atlieka tarnystas, kurių vertė turi buti mie-ruojama laiku tam tikslui suvartotu.

Prie išmintingos produkcijos, pritaiky-tos prie žmonių reikalawimų, kokio reikala-ujas socializmas, paskyrimas šakos produkcij-os ir budo produkcijai westi prigulėtų nuo atskirų komisijų, o tada užtektų kokia de-šimstukstantinė dalis to laiko, kurį dabar

kapitalistai tam tikslui suvartoja. Jau šiā-dien kapitalistų darbas išneša kaip kada ne-daugiaus, kaip kokias dvi walandas per kele-tą metų; nuėjus gi iki tokiu mažumui, ji ne turės jau beveik jokios vertės.

Čion kalbame tikrai apie kapitalistus, kurie duoda pinigų apyvartai, nes jeigu kur-is iš jų pats dirba, kaipo vedikas užsiėmimo, tai turi neuzginamą tiesę prie produktų da-lies, kokia priguli prastam užveizėtojui.

Jeigu teip pat spręsimė tarnystas atlie-kamas ministerių, jenerolų, dwisiskijos, ka-ralių ir tt. ir prilyginsime dabartinį jų už-darbį prie jų darbo, tai be abejonės sutiksi-me, jog padalinimas produktų neatsako at-liekamoms dabar tarnystoms.

Jeigu per uždutę politiziskos ekonomi-jos skaitysime išradimą teisingo pamato vai-siams visų žmonių darbo paskirstyti, tai ne-galima užginti, jog teoriija Karoliaus Markso padarė pirmutinį žingsnį sitai uždutei išristi ir parodė wienkart vertę dabartinio visuomenės surėdymo.

VII.

Apie klaidingą supratimą vertės.

Vertės teoriija yra swarbiausias punktas galutinai nutariantis, teip sakant, mokslis-ka gincė socializmo su buržuazijos poli-tiska ekonomija. Šitoji nepasirupino, kaip reikiant išaiškinti vertę ir pati yra ka-la, kad socializmas moksliskame gincė jau beveik išdildė buržuazinę privatizską sawą vertės teoriiją.

Profesorius Schaffle teisingai mato aug-ščiaus minėtose žodziuose turinį viso klausy-mo. Nuo to, ar Karolius Marks, besinaudo-damas iš tyrinėjimū Smitho, Ricardo, Pa-rey'o teisingai ir gerai išguldė vertės teori-ją, priguli moksliskās rimtumas socializmo reikalawimų. Jeigu ta Markso teoriija yra klaidinga, tai griuwa visa sistema kaip ji šiā-dien yra sustatyta*).—Jeigu pripažinsime ją per gerą, tai negalima užginti ir tolimes-nių jos pasekmių. Tą pripažįsta teipgi profesorius Sybel sawo skaitymuose apie dabartinį socializmą ir komunizmą, sakydams: „kas pripažįsta pirmutinius Markso pa-matus, tas turi pripažinti teipgi ir visas jų pasekmes.“

Todėl ne pro šalį bus priminti čia teipgi vertės teorijas mūsų priesininkų, teorijas, kurias profesorai Schaffle ir Sybel popu-liarizuoja. Čion, žinoma, jie kalba apie ma-lį nomą vertę. Profesorius Lohoffe tą vertę šiteip išaiškina:

„Mainoma vertė yra tasai daikto swar-bumas, kurį mainantis laiko sau mainyda-mas; jei pridėsimė dar kastes, kuriuos įdėjo mainantis, arba kurie atlieka jam išmainius daiktą, teipgi jės paskaitysime ir tą pasika-kinimą, kurio išiežada mainantis, nustoda-mas sawo daikto, ir kurį turi įgyjantis daiktą. Taigi mainoma vertė kiekwieno daikto pasidaro iš kastų ir iš daikto naudingumo, pertai gi įtekun ant vertės turi ir darbo nes-magumas ir pasikakinimo jausmas, kurį pa-gimdo suvartojimas daikto.“

Teip sako wienas profesorius; kitas gi, Sybel, atkartoja tą patį tikrai kitais žodžiais. Šitai ką jis sako:

„Mainai yra tai dvejopas dalykas; pertai, mainoma vertė turi ne wieną priežastį bet dvi, kuriedvi ją pagimdo. Tuodvi priežastys yra: daugumas gyvos žmogaus pajegos, kuri yra reikalinga daiktui padaryti ir daugumas gy-wos pajegos, kurią tikimės įgyti, suvartoda-mi daiktą. Taigi vertę pagimdo netik ilgu-mas laiko, reikalingo daiktui padaryti, bet teipgi prilyginimas to laiko prie geismo pakankinti reikala, arba, kitaip sakant, darbo siekis yra šaltinis ir saikas (miera) vertės.“

Trumpai atkartoję tuos žodžius, rašime štai ką.

Mainomą vertę pagimdo branginimas daikto, padarytas perkančio ir pardudan-čio. Pirkikas brangina pagal naudą, kokią daiktas gali jam duoti, pardavikas gi pagal darbą, daiktui padaryti suvartotą.

Taigi mūsų priesininkai darodo, jog mainoma vertė tulo daikto yra rezultatas dwipusinio branginimo, jog todėl nėra mai-nomos vertės, jeigu daiktas nesimaino; ne daiktas turi vertę, bet tik pirkikai ir parda-vikai ją suteikia daiktui, jog vertė atsiranda mainant daiktą ir tuojaus po to išnyksta.

Vienog kaipgi branginti tą, ko nėra? Mainoma vertė tulo taworo turi buti, kitaip kokiū budu galima butų išskaityti jos didu-mą gerai nežinoma, bet ne pačią vertę. Tik-tai jei taworas jau turi vertę, galime pradėti skaityti didumą tos vertės. Jug spėdams vertę tulo daikto, negaliu pertai padaryti vertę, tikrai atrasti ir nuspręsti jau esančią vertę. Jei nežinome ilgio kokio nors daikto, turime jį išmieruoti, bet ilgis nė jokiu budu negali atsirasti bemieruojant daiktą, priesin-gai, jis yra jau, mes gi randame tik jo didu-mą, jos prekę. Tyčia ar netyčia padaryta klaida ponų profesorių, išguldant mainomą vertę ir prekę, yra priežastis klaidingo supra-timo mainomos vertės.

* Suprantama, jog griuwa ne socializmas, kaipo reika-lavimai darbininkų tuomos, bet dabartinis moksliskās išgudū-mas jų reikalawimų.

(Toliaus bus.)

